29. 4. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nařízení o předkládání a zveřejňování údajů na trzích s elektřinou aneb „Reguluji, tedy jsem.“

Nařízení Komise (EU) č. 543/2013 ze dne 14. června 2013 o předkládání a zveřejňování údajů na trzích s elektřinou a o změně přílohy I nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 714/2009 (dále jen „nařízení“) je součástí unijní legislativy, která tvoří regulaci zveřejňování údajů na trzích s energiemi. Tato regulace transparentnosti sleduje ambiciózní cíl přispět k vytvoření a fungování unijního energetického trhu, což má vést ke snížení ceny energií pro spotřebitele, větší stabilitě a bezpečnosti dodávek energií a přispět k rovnosti podmínek na energetických trzích. Nařízení není vnímáno odbornou veřejností s takovou intenzitou a zájmem[1] jako nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1227/2011 ze dne 25. října 2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií (dále jen „nařízení REMIT“), přestože zmíněná nařízení společně vytvářejí v úvodu zmíněnou nosnou konstrukci regulace transparentnosti v oblasti elektroenergetiky.

Ačkoli je již ze samotného charakteru[2] obou předpisů zřejmé, že nařízení REMIT, jakožto předpis s dosahem na trh s energií (tedy nikoli pouze na trh s elektřinou jako v případě nařízení), je komplexnější a významnější, není možné opomenout druhé zmíněné nařízení. Oba dva předpisy jsou potom přímo provázané v rozsahu určitých zpřístupňovaných údajů, kde se prolínají. Jestliže je uložena nařízením REMIT povinnost zpřístupnit určité údaje[3], považuje se toto za splněné, pokud jsou předmětné údaje zpřístupněny prostřednictvím postupu dle nařízení (viz čl. 4 odst. 4 nařízení REMIT).

Vztah k současné unijní legislativě upravující transparentnost v elektroenergetice

Nařízení významným způsobem reguluje předkládání a zveřejňování údajů na trzích s elektřinou a přímo zavazuje příslušné adresáty nařízení. Z úvodu je třeba říci, že samotná myšlenka regulace transparence údajů v elektroenergetice není nová. Nařízení rozšiřuje a upravuje dosavadní materii obsaženou v bodě 5 rámcových pokynů přílohy I Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 714/2009 ze dne 13. července 2009 o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou a o zrušení nařízení (ES) č. 1228/2003 (dále jen „nařízení 714“). Nařízení výslovně doplňuje nařízení 714 a je jeho nedílnou součástí, s čímž souvisí, že odkazy na nařízení 714 v jiných právních předpisech se považují také za odkazy na nařízení.

Cíle nařízení

Jak je již ze samotného názvu nařízení zřejmé, cílem nařízení je posílit transparentnost na trzích s elektřinou prostřednictvím systému, ve kterém budou příslušní adresáti nařízení povinni předkládat relevantní údaje v požadované formě určitému subjektu, který je následně zveřejní tak, aby byly dostupné pro širokou veřejnost. Výše popsaný proces pak počítá se zapojením dalšího subjektu (resp. dalších subjektů), do samotného předložení a zveřejňování požadovaných údajů na trzích s elektřinou (dále jen „údaje“). Subjektem, který má povinnost zveřejnit takové údaje je potom ENTSO-E[4]. Jedná se o jeden z případů, kdy ENTSO-E, ačkoli je soukromou právnickou osobou, a nikoli unijním orgánem či unijní agenturou, jako je tomu v případě ACER[5], nese povinnost běžně nepřisuzovanou

soukromoprávním subjektům. Obdobné lze potom říci na národní úrovni i o provozovatelích přenosových soustav, kteří jsou do značné míry zatíženi po stránce technické, administrativní, finanční i personální, přestože se jedná o soukromoprávní subjekty pohybující se v tržním prostředí.

Evropská komise (dále jen „Komise“) představuje v úvodních bodech nařízení celou řadou argumentů, které mají odůvodnit vznik tohoto nařízení. Z pohledu Komise totiž dosavadní právní opatření (tedy právní úprava v nařízení 714) plně nesplňovala svou úlohu při podpoře transparentnosti. Komise poukazuje na to, že dostupnost údajů je nezbytná pro přijímání účinných rozhodnutí o výrobě, spotřebě a obchodování, ale také pro zvýšení bezpečnosti dodávek energie.

Zajímavá úvaha se nabízí při zamyšlení se nad body 3 a 4 úvodních ustanovení nařízení. Podpora obnovitelných zdrojů energie je jedním ze stěžejních unijních prostředků, jak zabezpečit energetickou soběstačnost, resp. podpořit energetickou bezpečnost v Evropské unii (dále jen „EU“). Zmíněný bod 3 říká, že: *„… rychlý rozvoj nepravidelné výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, jako jsou větrné a solární zdroje, vyžaduje poskytování úplných, včas dostupných, kvalitních a snadno pochopitelných informací týkajících se základních aspektů nabídky a poptávky.*“, a současně dle bodu 4 dostupnost určitých údajů pomůže k tomu aby: *„… provozovatelé přenosových soustav měli být schopni lépe regulovat své sítě a provozovat je za lépe předvídatelných a bezpečnějších podmínek*.“ Tato tvrzení nemám v úmyslu kompletně rozporovat, pouze chci upozornit na to, že problémy v unijních elektrizačních soustavách do značné míry způsobuje právě dosavadní koncepce elektroenergetiky EU (zvláště s ohledem na deficit v poměru podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a podpory rozvoje elektroenergetické infrastruktury), která do jisté míry nerespektuje fyzikální zákonitosti, a potažmo existující elektroenergetickou infrastrukturu v EU. Představa, že dostupnost údajů široké veřejnosti pomůže zásadně řešit energetické strukturální problémy, se nezdá být zcela realistická. Jako praktičtější varianta transparentnosti údajů ve vazbě na bezpečnost dodávek elektřiny se nabízí spíše podpora spolupráce a výměny údajů mezi relevantními subjekty (např. provozovateli přenosových sítí), která již v praxi funguje delší dobu.

Struktura nařízení

Předmětem nařízení je stanovit minimální společný soubor údajů týkajících se výroby, přenosu a spotřeby elektřiny, které se zpřístupňují účastníkům trhu. Upraven je také centrální sběr a zveřejňování údajů.

Z dříve popsané vazby na nařízení 714 je zřejmé, že pro nařízení se použijí definice z nařízení 714. Přesto, vzhledem k hloubce a charakteru údajů, jsou v článku 2 nařízení uvedeny další relevantní definice.

Nařízení následně v článku 3 upravuje zřízení a provoz centrální platformy pro transparentnost informací, za které je odpovědné ENTSO-E. Přístup k údajům na platformě je bezplatný a tyto musí být dostupné (i stažitelné) po dobu pěti let od jejich zpřístupnění.

Předkládání a zveřejňování údajů, stěžejní povinnost uložená nařízením, je upravena v článku 4 nařízení. Zmíněná povinnost dopadá na primární vlastníky údajů[6], kdy se za takové považují pro účely článků 6 až 17 nařízení i provozovatelé přenosových soustav. Postup pohybu údajů má směřovat od primárních vlastníků údajů k provozovatelům přenosových soustav[7] a tito mají údaje následně odeslat ENTSO-E, která údaje zpřístupní na centrální platformě. Primární vlastníci údajů musí zajistit, že údaje, jež poskytují provozovatelům přenosových soustav (resp. poskytovatelům údajů dle odst. 2 článku 4 nařízení), jsou úplné, v požadované kvalitě a jsou předávány tak, aby zmíněné subjekty mohli údaje zpracovat a předat ENTSO-E s dostatečným předstihem. Bližší vymezení tohoto kvalitativního parametru údajů a detaily ohledně poskytování údajů lze nalézt v příručce o postupech dle článku 5 nařízení. Příručka o postupech[8] je vytvořena a aktualizována (na

základě veřejné a transparentní konzultace) ENTSO-E. Příručka stanoví technické detaily ve vztahu k předávání údajů mezi primárními vlastníky údajů, provozovateli přenosových soustav (resp. poskytovateli údajů) a ENTSO-E.

V praxi se objevily názory, že technickými náležitostmi dle příručky o postupech se mají řídit pouze provozovatelé přenosových soustav (resp. případně poskytovatelé údajů). S takovým názorem se ovšem nelze ztotožnit, jelikož by bylo ohroženo splnění účelu nařízení, kterým je včasné zpřístupnění údajů. Současně takový názor odporuje výkladu zmíněného článku 4 odst. 1 nařízení, který vymezuje obecně kvalitativní parametry plnění povinností ze strany primárních vlastníků údajů. V případě přijetí výše popsaného názoru se může takový primární vlastník údajů snadno dostat do situace, kdy provozovatel přenosové soustavy nebude moc splnit svou povinnost v souladu s nařízením, jelikož nebude schopen zpracovat údaje a předat je ENTSO-E s předstihem, což může vést k postihu dotyčného primárního vlastníka údajů ze strany ERÚ (viz níže).

Nelze pominout, že nařízení klade značné nároky na provozovatele přenosové soustavy, a to přestože se jedná o soukromoprávní subjekt (v českém případě, ale i ve většině dalších), u něhož veškeré další povinnosti uvalené nad rámec povinností souvisejících přímo s bezpečným a spolehlivým provozem přenosové soustavy, zvyšují provozní náklady, a tím navyšují cenu elektřiny pro koncového spotřebitele.

Navýšení ceny elektřiny pro koncového spotřebitele je paradoxním výsledkem regulace transparentnosti v elektroenergetice. Trvající tlak na soukromoprávní subjekty (a to nejen zmíněné provozovatele přenosových soustav, ale i další primární vlastníky údajů) ze strany EU, aby zveřejňovaly stále více údajů, vytváří smyčku, kdy EU přichází s regulací, aby došlo ke snížení cen elektřiny, což ovšem vede ke zvýšení provozních nákladů soukromoprávních subjektů projevující se zvýšením ceny elektřiny. Otázkou tedy je, zda právě takový tlak na čím dál větší transparentnost údajů je skutečně ideální volbou, anebo zda by šlo přispět k dosažení požadovaných cílů uvedených v nařízení i jiným způsobem (např. ponecháním předchozího rozsahu zveřejňování údajů dle národní, ale i unijní právní úpravy).

S tímto souvisí názor, který zazněl[9] ze strany zástupců zájmových energetických a průmyslových sdružení, podle kterého nekončící příval další regulace ve vztahu k transparentnosti nejen, že přispívá ke zvýšení nákladů pro konečného spotřebitele, ale také poškozuje konkurenceschopnost evropských společností, jelikož zpřístupňuje pro např. asijské společnosti údaje, jež nemají pro obecného uživatele smysl.

V článku 4 odst. 2 nařízení lze nalézt neobvyklé schvalovací oprávnění pro provozovatele přenosové soustavy[10]. Pro takové oprávnění nelze ovšem nalézt jinde oporu ani podrobnější úpravu[11], které by například stanovila, jakou formou provozovatel přenosové soustavy schvaluje či jaký případný opravný prostředek přísluší při odmítnutí schválení a další související otázky.

Články 6 až 17 nařízení podrobně upravují údaje, které mají být zpřístupněny, a další související informace ve vztahu k těmto údajům. Jedná se o následující údaje:

- informace o celkovém zatížení;
- informace týkající se nedostupnosti spotřebních jednotek;
- predikovaná disponibilní záloha na následující rok;
- přenosová infrastruktura;
- informace o nedostupnosti přenosové infrastruktury;
- informace týkající se odhadu a nabídky kapacit mezi zónami;
- informace týkající se využití kapacit mezi zónami;
- informace týkající se opatření pro řízení přetížení;

- predikovaná výroba;
- informace týkající se nedostupnosti výrobních bloků a výroben;
- skutečná výroba;
- udržování výkonové rovnováhy.

Odpovědnost relevantních subjektů (tj. primárního vlastníka údajů, poskytovatele údajů a ENTSO-E) vůči osobě používající zpřístupněné údaje je upravena v článku 18 nařízení a je omezena v rámci povinností dle nařízení na případy hrubé nedbalosti nebo úmyslného pochybení[12]. Pro doplnění je třeba uvést, že vnitrostátní regulační orgány (v českém prostředí je to Energetický regulační úřad) mají povinnost zajistit, aby primární vlastníci údajů, provozovatelé přenosových soustav a poskytovatelé údajů splnili své povinnosti stanovené nařízením.

Závěr

Závěrem lze říci, že nařízení značně rozšiřuje dosavadní povinnosti ve vztahu ke kvantitě i kvalitě poskytovaných údajů. Zvoleným názvem i vlastním textem článku bych rád vybídl čtenáře k zamyšlení se nad pokračující tendencí ze strany EU prohlubovat regulaci transparentnosti. Skutečně je nutné vyvíjet stále novou aktivitu v regulaci transparentnosti, když kýžený pozitivní efekt není ani zdaleka jistý? Přitom dosavadním výsledkem tohoto pokračujícího procesu, který dopadá na soukromoprávní subjekty, je zvýšení jejich provozních nákladů, resp. navýšení ceny elektřiny pro konečné spotřebitele.

Současně chci upozornit na zajímavý záměr Komise, která přenáší určité povinnosti (resp. i oprávnění) na soukromoprávní subjekty (provozovatele přenosových soustav a ENTSO-E). V kontextu již řečeného se na první pohled může zdát, že dochází také k přenosu provozních nákladů, spjatých s povinnostmi a oprávněními dle předchozí věty, z veřejného na soukromý sektor (myšleno provozovatelé přenosových soustav a ENTSO-E). Při bližším prozkoumání však zjistíme něco jiného. Provozovatelé přenosových soustav jsou soukromoprávní subjekty pohybující se v tržním prostředí, ale naprostá většina jejich provozních nákladů je hrazena ve vazbě na veřejnoprávní cenovou regulaci stanovenou národními regulačními orgány.[13] Tyto zvýšené provozní náklady se následně promítnou ve výsledné ceně za elektřinu, čímž dopadají na konečné spotřebitele. Dojde tedy k přenosu nákladů z veřejného na soukromý sektor, ale nikoli na provozovatele přenosových soustav a ENTSO-E, nýbrž na konečné spotřebitele.

Mgr. Patrik Walas,
právník

---
[1] A to přestože je nařízení účinné od 5. 1. 2015.
[2] Nařízení bylo přijato Evropskou komisí, zatímco nařízení REMIT bylo přijato Evropským parlamentem a Radou.
[3] Zmíněné údaje lze nalézt v prováděcím nařízení Komise (EU) č. 1348/2014 ze dne 17. prosince 2014 o oznamování údajů za účelem provedení čl. 8 odst. 2 a 6 nařízení REMIT.
[4] ENTSO-E (European Network of Transmission System Operators for Electricity) je asociací evropských provozovatelů přenosových soustav zřízenou na základě článku 5 nařízení 714.
[5] ACER (Agency for the Cooperation of Energy Regulators) zřízená na základě NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 713/2009, ze dne 13. července 2009, kterým se zřizuje Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů.
[6] Nařízení definuje v článku 2 primární vlastníky údajů jako subjekty, které údaje vytváří.
[7] Případně poskytovatelům údajů dle odst. 2 článku 4 nařízení. V české praxi se ovšem tato

varianta nejeví zatím příliš životaschopná.
[8] Příručka o postupech je přístupná veřejnosti a lze ji nalézt na následujícím webovém odkazu - k dispozici >>> zde.
[9] Na konferenci ACER Annual Conference 2014. 'REMITage: the age of REMIT pořádané ACER.
[10] Podle tohoto ustanovení provozovatel přenosové soustavy, v jehož regulační oblasti se primární vlastník nachází, musí předem schválit plnění povinností primárního vlastníka údajů dle článku 4 odst. 1 nařízení prostřednictvím poskytovatele údajů.
[11] S výjimkou textu v příručce o postupech dle čl. 5 písm. c) nařízení.
[12] Nařízení výslovně vylučuje i náhradu jakéhokoliv ušlého zisku, podnikatelských ztrát nebo jakýchkoliv jiných nepřímých náhodných, zvláštních nebo následných škod jakéhokoli druhu vzniklých v souvislosti s porušením povinností relevantních subjektů podle nařízení.
[13] Jak již bylo zmíněno, ENTSO-E je asociací provozovatelů přenosových soustav, proto i příspěvky na chod této právnické osoby pochází od provozovatelů přenosových soustav.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- DEAL MONITOR
- DEAL MONITOR
- DEAL MONITOR
- Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie
- Lichevní smlouva ve světle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2025, sp. zn. 28 Cdo 2378/2024
- DEAL MONITOR
- Reakce na článek: Komentář – smutná realita výmazů exekutorského zástavního práva z katastru nemovitostí
- Povinnost zajištění gramotnosti dle AI Aktu a její naplňování v praxi
- DEAL MONITOR
- Blíží se konference Next Gen Law Forum 2025
- Vyhoření. Z jiné perspektivy